

ἡμετέρα ἐκκλησία τὴν κυριωτέραν σύμπραξιν πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς πίστεως, ἣν παρέδωκε μὲν ἡμῖν, ἀλλ' ἦτις ἐν τοῖς χαλεποῖς τούτοις καιροῖς ἤρξατο καθυποβαλλομένη ὑπὸ ταιούτους κινδύνους· ὁ Ἕλληνας Μάξιμος ἦν ὁ σταθερώτατος καὶ θερμότατος ζηλωτὴς τῆς ὀρθοδόξου Ἑλληνοανατολικῆς πίστεως. Ὑπερασπίζετο τὴν Ῥωσικὴν ἐκκλησίαν κατὰ τῶν ἀξιώσεων τῆς Ῥωμαϊκῆς . . . Ἐγραψε κατὰ τῶν ὀρθολογιστικῶν διδασκαλιῶν τῆς δυτικῆς Μεταρρυθμίσεως, κατὰ τῶν Ἰουδαίων, τῶν Ἐθνικῶν, καὶ Μωαμεθανῶν· διώρθου τὰ ἱερουργικὰ βιβλία, διεσάφει τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἐθιμοταξίας, ἀνσκεύαζε διαφόρους ψευδεῖς καὶ δεισιδαίμονας ἐρμηνείας περιφερομένας ἐν τῷ λαῷ, ἐνουθέτει τὰς ἀληθείας τῆς πίστεως καὶ τῆς ἠθικῆς . . . οὕτω δὲ ἐνεργῶν ἐμόρφωσε πολλοὺς ἀνδρας, οἵτινες τὸ παρ' αὐτοῦ ἀρξάμενον μέγα ἔργον τοῦ πνευματικοῦ φωτισμοῦ τῆς Ῥωσσίας ἠδύνατο μετὰ θάνατον αὐτοῦ νὰ ἐξακολουθήσωσι » (1).

Ἄρσένιος (2) Ἀποστόλης.

Υἱὸς τοῦ κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα ἀκμάσαντος Μιχαὴλ Ἀποστόλη· ἐγένετο μαθητὴς, κατὰ Θεοδόσιον Ζυγομαλάν, Ἀντωνίου Καρμαλική· ἐκ τῆς γενεθλίου νήσου (Κρήτης) μεταβάς περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ΙΣΤ' ἑκατονταετηρίδος εἰς Ῥώμην καὶ τὸν καθολικισμὸν ὁμολογῆσας, ἔζη ἀπὸ τὰ ἐλέη, ἃ ὁ φιλέλληνας πάπας Λέων Ι'. ἐχορήγει τῷ ὀχληρῷ τούτῳ, ὅστις αἰείποτε τὴν πενίαν ἐν στόματι ἔχων οὐδένα ἀφινεν ἀφορολόγητον, ἐπάξιον ὄντως υἱὸς ἀναδεχθεὶς τοῦ « βασιλέως τῶν τῆδε πενήτων » αὐτοκληθέντος (3). Ἐπὶ τῆς δευτέρας πατριαρχείας Παχωμίου Α', ὁ δραπετίδης οὗτος τῆς Ἀνατολικῆς ἐκκλησίας ἐλθὼν εἰς τὴν ὑπὸ τοὺς Ἑνετοὺς τελοῦσαν Μονεμβασίαν ἐξωθεὶ βιαίως τὸν ἀπ' ἀρχῆς νόμιμον καὶ ὀρθόδοξον αὐτῆς ποιμένα, καὶ αὐτοχειροτονεῖται Μητροπολίτης Μονεμβασίας. Ἡ Πατριαρχικὴ ἱστορία διηγεῖται ὡς ἐξῆς τὴν παράμωνον τοῦ Ἀρσενίου ἐπίβασιν.

« Ἐπὶ τῆς πατριαρχείας τούτου (1506—11) ἦτον καὶ ὁ παρ' αὐ-

(1) Παρανίκια Σχεδιάσμα, σελ. 178, σημ.

(2) Ἐκαλεῖτο τὸ κατ' ἀρχὰς Ἀριστόβουλος· ἀθλῶν δὲ πότε ὀριστικῶς μετωνομάσθη Ἀρσένιος.

(3) Κατ' Ἀντωνίου Φρακίνου ἐδίδαξεν ὁ Ἀρσένιος τὰ ἑλληνικὰ εἰς τοὺς ὑποτρόφους Ἑλληνας Λέοντος Ι'. » *Is Florentiæ adoloscetulos illos, quos Leo Pont. Max. ad reparandam Græce linguæ jacturam, ex mediâ Græciâ accorsiverat, iustituit* ».